

Oriëntatiepunten voor tuchtrechtelijke sancties Grensoverschrijdend Gedrag

Inhoud

1. Inleidende opmerkingen
 2. Soorten sancties
 3. Algemene uitgangspunten bij sancties
 4. Sanctiebandbreedtes
 5. Verzwarende en verlichtende factoren
 6. Sanctionering jeugd en adolescenten
- Bijlage: Sanctietabel

1. Inleidende opmerkingen

Doel tuchtrecht

Met de toepassing van het tuchtrecht kan een adequate reactie worden gegeven op grensoverschrijdend gedrag. Het tuchtrecht is een zwaar middel, en uitgangspunt is dat het doel niet punitief, maar correctief is. Een tuchtrechtelijke sanctie heeft niet primair als doel grensoverschrijdend gedrag te *bestrafen*, maar heeft als algemeen doel de eerlijkheid en de veiligheid in de sport te waarborgen door overtreders te corrigeren en bewust te maken van hun gedrag.

Dit betekent dat een tuchtrechtelijke reactie correct, zorgvuldig en tijdig moet zijn en dat met het tuchtrecht een effectieve bijdrage wordt geleverd aan de bestrijding van grensoverschrijdend gedrag in de sport. Een tuchtrechtelijke sanctie draagt op deze wijze ook bij aan bewustwording over de omgangsvormen binnen de sport en de grenzen die hierbij in acht genomen dienen te worden.

Maatwerk en passende sancties

Het ISR is belast met de tuchtrechtelijke afhandeling van tuchtaangiftes. Indien de aanklager meent dat sprake is van een overtreding, neemt hij stappen om tot een *passende* sanctie te komen. Sancties worden opgelegd door middel van een geaccepteerd schikkingsvoorstel, of in een uitspraak van de tuchtcommissie. In beide gevallen formuleert de aanklager een sanctie-eis waarbij hij een goede afweging maakt bij het bepalen van de passende sanctie. Soms is die afweging betrekkelijk eenvoudig, en bij andere zaken ingewikkeld, omdat veel verschillende factoren moeten worden meegewogen.

Dit alles vraagt om een sanctiebeleid met heldere en herkenbare uitgangspunten per overtreding, maar nadrukkelijk ook (professionele) ruimte voor de aanklager om maatwerk toe te passen. Voor een uniform sanctiebeleid zijn voor de meest voorkomende overtredingen zogenaamde “oriëntatiepunten” opgesteld, die enerzijds normerend zijn en anderzijds de aanklager de benodigde ruimte geven om te komen tot een afdoening, die rekening houdt met de bijzondere

omstandigheden van de zaak. Uit het oogpunt van transparantie onderbouwt de aanklager zijn beslissing en motiveert hij de sanctie-eis.

Algemeen en leeswijzer

In deze richtlijn worden de algemene uitgangspunten beschreven die de aanklagers van het ISR hanteren bij het bepalen van zijn sanctie-eis. Dit is vastgelegd in een sanctietabel met bandbreedtes, die als bijlage is bijgevoegd. Daarnaast worden er algemene en specifieke sanctie-verzwarende en sanctie-verminderende factoren beschreven en toegelicht. Dit heeft tot doel bij te dragen aan een eenduidige tuchtrechtelijke aanpak van overtredingen.

Ter verduidelijking: de Tuchtcommissies zijn niet gebonden aan deze richtlijn. Zij beoordelen onafhankelijk en zelfstandig of een sanctie moet worden opgelegd, en zo ja, welke sanctie passend is.

De aanklagers evalueren periodiek of de oriëntatiepunten nog voldoende aansluiten bij de praktijk of dat hierin wijzigingen moeten worden aangebracht.

2. Soorten sancties

De aanklager kan reglementair de volgende sancties voorstellen:

- een berisping;
- het verbod om deel te nemen aan één of meer activiteiten;
- het verbod om één of meer toegekende lidmaatschapsrechten uit te oefenen;
- het verbod tot het uitoefenen van één of meer functies (de “functie-uitsluiting”);
- een schorsing;
- deelname aan de Halt-training Sport en Gedrag I/II; en
- het roeyement (ontzetting) als lid van de sportbond.

Voorwaardelijkheid & proeftijd

Met name bij *first offenders* kan een geheel of gedeeltelijk voorwaardelijke straf, gericht op effectieve gedragsbeïnvloeding het meest passend zijn. Het doel van een (gedeeltelijk) voorwaardelijke sanctie is dat de beklaagde niet opnieuw tuchtrechtelijk verwijtbaar gedrag vertoont. Indien binnen de proeftijd een nieuwe overtreding van het reglement wordt begaan, wordt de voorwaardelijk opgelegde sanctie alsnog ten uitvoer gelegd. Het voorwaardelijke deel van de sanctie zal dus alleen ten uitvoer worden gelegd indien er gedurende de proeftijd een nieuwe overtreding plaatsvindt. In dat geval zal het voorwaardelijke deel onverkort ten uitvoer worden gelegd, naast een eventuele sanctie voor de nieuwe overtreding. De proeftijd bedraagt hierbij ten hoogste twee jaar.

3. Algemene uitgangspunten bij sancties

De sanctie dient in verhouding te staan tot de ernst van de gedraging, de omstandigheden waaronder het is gepleegd en de persoon van de beklaagde.

Deze richtlijn dient ter ondersteuning bij de afdoening van tuchtzaken als tot sanctionering is besloten. In de richtlijnen is per overtreding zichtbaar wat als uitgangspunt bij sanctionering van de gedraging wordt gehanteerd. Omdat een sanctie proportioneel moet zijn, vindt altijd een beoordeling van *het individuele geval* plaats.

Het formuleren van een sanctie-eis door de aanklager gebeurt in twee stappen:

1. Uitgangspunt sanctie: Bij de eerste stap wordt aan de hand van de richtlijn bepaald welke sanctie als uitgangspunt geldt.
2. Maatwerk: Bij de tweede stap wordt bepaald of het gevonden uitgangspunt passend is in de specifieke tuchtzaak. Bij deze stap wordt niet alleen rekening gehouden met factoren die in de richtlijn zijn benoemd, maar ook met factoren die niet in de richtlijn zijn opgenomen, zoals sport-specifieke factoren.

4. Sanctiebandbreedtes

In bijgevoegde tabel is voor een aantal veelvoorkomende gedragingen een sanctie-uitgangspunt/bandbreedte opgenomen, zonder dat rekening is gehouden met de overige omstandigheden van het geval en de persoon van de beklaagde. In individuele zaken wordt er altijd *maatwerk* geleverd: feiten en omstandigheden van het specifieke geval worden meegenomen in de sanctie-eis van de aanklager en in de praktijk zal daarom regelmatig worden afgeweken van de geformuleerde sanctie (bandbreedte). In de praktijk zal zelden sprake zijn van een standaardsituatie waarin er geen sprake feiten en omstandigheden zijn die van invloed zijn op de beoordeling van de zaak. De aanklager bepaalt in iedere zaak afzonderlijk welke sanctie passend is.

NB: De basissancties zijn uitsluitend van toepassing in zaken met *meerderjarige* beklaagden. Het bepalen van een sanctie-eis in zaken met minderjarige beklaagden vergt dusdanig maatwerk, dat deze niet in een algemene richtlijn zijn te vatten. Hetzelfde geldt voor beklaagden met een psychische beperking; ook dat vergt maatwerk.

5. Verzwarende en verlichtende factoren

Algemene verzwarende en verlichtende factoren

Onderstaande factoren kunnen ervoor zorgen dat de sanctie zwaarder of minder zwaar dient te zijn:

- De aard, ernst en omvang van de overtreding(en);
- Leeftijd van het slachtoffer;
- Leeftijd van de beklaagde;
- Leeftijdsverschil tussen beklaagde en slachtoffer;
- Machtsverhouding;

- Houding van beklaagde na de overtreding(en);
- Duidelijke relatie tussen gepleegde gedraging en het gebruik van alcohol/drugs (verzwarend);
- Risico op recidive; en
- Aantal slachtoffers.

Verhogingsfactoren en percentages

Indien er sprake is van een hieronder staande factor wordt *maximaal* een verhoging van het uitgangspunt in de richtlijn met het genoemde percentage toegepast:

- Discriminatoire aspecten: +100%;
- Gepleegd jegens functionaris in de sport op het moment dat deze functionaris zijn rol als functionaris uitoefende: +75%; en
- Gepleegd tijdens een openbaar sportevenement: +75%.

Recidive

Een verhoging van de sanctie in geval van recidive is gerechtvaardigd, omdat de beklaagde zich blijkbaar niets gelegen laat aan de eerdere normstellende sanctionering. Indien sprake is van eenmalige recidive wordt de sanctie verhoogd met minimaal 50% van het uitgangspunt in de richtlijn. Indien sprake is van meermalen recidive wordt de sanctie verhoogd met minimaal 100% van het uitgangspunt in de richtlijn. Indien sprake is van (eenmalige) recidive bij een overtreding waarbij een ernstige inbreuk is gemaakt op de lichamelijke integriteit van het slachtoffer wordt het uitgangspunt in de richtlijn verhoogd met minimaal 100%.

Cumulatie verhogingspercentages

Cumulatie van meerdere toepasselijke verhogingspercentages kan in sommige gevallen leiden tot onredelijk hoge sancties. Indien zich dat voordoet dient dit bij de uiteindelijke sanctietoemeting tot uiting worden gebracht. Met andere woorden: In de concrete zaak is het aan de aanklager om op basis van het verkregen uitgangspunt met inachtneming van alle andere factoren en omstandigheden van het geval te komen tot een proportionele en op maat gesneden sanctie of sanctie-eis.

Meerdere gedragingen

Indien voor meerdere gedragingen in een zaak wordt gesanctioneerd kunnen de sancties die de richtlijn geven tot op zekere hoogte bij elkaar worden opgeteld. Het cumuleren van sancties kan niet onbeperkt worden doorgezet en vraagt om maatwerk.

Geweldsovertredingen

Specifiek sanctie-verzwarend in geval van geweldsovertredingen (waaronder opzettelijke benadeling van de (geestelijke) gezondheid):

- Confrontatie opgezocht door beklaagde;

- Mate van voorbereiding van gedraging;
- de aard van het geweld;
- de intensiteit van het geweld (de hoeveelheid kracht);
- de frequentie (meermalen, eenmaal);
- het weerloos zijn van het slachtoffer;
- de kans op het veroorzaken van pijn/letsel;
- het daadwerkelijk toegebrachte letsel;
- de (al dan niet blijvende) gevolgen voor het slachtoffer.

Als mogelijk gevolg van een geweldsovertreding speelt letsel een belangrijke rol. Het slachtoffer ervaart de overtreding als ernstiger naarmate de aard van het letsel ernstiger is, hieraan wordt een sanctieverzwarende invloed toegekend: +75% in geval van licht letsel & +150% in geval van zwaar letsel.

Belediging en bedreiging

In de situatie dat de belediging en/of bedreiging een "groter" bereik heeft wordt dat als sanctieverzwarend meegewogen. Denk bijvoorbeeld aan de situatie dat de belediging en/of bedreiging wordt geuit in een online-groep of wordt verspreid via sociale media.

6. Sanctionering jeugd en adolescenten

Sancties ten aanzien van minderjarigen hebben in beginsel een pedagogisch karakter met als algemeen uitgangspunt het voorkomen van recidive. In geval van minderjarige beklaagden wordt tuchtrechtelijke interventie zoveel als mogelijk ingezet gericht op een positieve gedragsbeïnvloeding van de minderjarige. De leeftijd en ontwikkeling van de minderjarige speelt bij het bepalen van de sanctie(-eis) een belangrijke rol. Hoe ouder de minderjarige is, hoe groter de verantwoordelijkheid wordt. Er wordt uitgegaan van een met de leeftijd toenemende verantwoordelijkheid.

Sancties richting de minderjarige zijn er op gericht de ontwikkeling van de minderjarige te stimuleren en te weerhouden van verdere overtredingen in de sport.

De aanklager zal steeds een afweging maken tussen de aard en ernst van de gedraging, recidive en omstandigheden van de beklaagde. Het is wenselijk om de minderjarige beklaagde te laten inzien wat de gevolgen zijn geweest van zijn tuchtrechtelijk verwijtbaar handelen. Ook excuses maken aan het slachtoffer kan bijdragen aan het herstel van de gevolgen van het grensoverschrijdende gedrag. Bij de afhandeling van zaken met een minderjarige als beklaagde wordt de volgende indeling gehanteerd:

- Eerste maal een lichte overtreding: sepot met waarschuwing of een voorwaardelijke sanctie met proeftijd;
- Meerpleger of zwaardere overtreding: (onvoorwaardelijke) sanctie;
- Bij schorsingen van minimaal drie maanden wordt altijd een Halt-training Sport en Gedrag I/II overwogen.

Lichte overtredingen

Bij minderjarige beklaagden, die de eerste maal een lichte overtreding begaan en waarbij er geen signalen zijn van achterliggende problematiek, wordt volstaan met een reactie gericht op normbevestiging. Dit betekent in ieder geval een sepotbeslissing met waarschuwing, of een voorwaardelijke sanctie.

Halt-training Sport en Gedrag I

Bij een schorsing kan vanaf een sanctie(-eis) van schorsing voor de duur van drie maanden tot en met zes maanden aan jongeren onder de 23 jaar deelname aan de Halt-training Sport en Gedrag I worden aangeboden. Bij succesvolle deelname aan deze training wordt de sanctie in een voorwaardelijke sanctie omgezet.

Halt-training Sport en Gedrag II

Bij een schorsing kan vanaf een sanctie(-eis) van schorsing voor de duur van langer dan zes maanden, aan jongeren onder de 23 jaar deelname aan de Halt-training Sport en Gedrag II worden aangeboden. Bij succesvolle deelname aan deze training wordt in beginsel de helft van de schorsing in een voorwaardelijke straf omgezet. 'Halve' maanden worden naar boven afgerond.

Leeftijd 18 tot 23 jaar

Bij een jeugdige in de leeftijd van 18 tot 23 jaar kan, als daartoe op grond van de persoonlijkheid van de beklaagde of de omstandigheden waaronder de overtreding is begaan, aanleiding bestaan om bij de tuchtrechtelijke beoordeling uit te gaan van de uitgangspunten zoals genoemd voor minderjarige beklaagden. Dit heeft vooral tot doel meer recht te doen aan de ontwikkelingsleeftijd. Het gaat daarbij onder andere om het afremmen van impulsen, het overzien van en rekening houden met lange termijn consequenties, het reguleren van de emoties en de ontwikkeling van empathisch vermogen. In die zin kan de beklaagde als nog niet volledig zelfstandig en volwassen worden beschouwd. Daarbij wordt afgewogen of een lichtere sanctionering, gericht op het voorkomen van recidive, een meer zinvolle reactie kan bieden. Enkele criteria die van belang zijn voor deze afweging, zijn onder meer dat de beklaagde:

- nog naar school gaat; en
- begeleiding nodig heeft in verband met een (licht) verstandelijke beperking.

Bijlage: Sanctietabel

Gedraging	Oriëntatiepunt bandbreedte (van)	Oriëntatiepunt bandbreedte (tot)
<u>Fysiek geweld (geen letsel, wel pijn)</u>		
Handtastelijk optreden	berisping	2 maanden schorsing
Hard duwen, afweren, armzwaaien	berisping	2 maanden schorsing
Bij de keel grijpen	2 maanden schorsing	6 maanden schorsing
Eenmaal slaan, trappen, elleboogstoot, kniestoot	2 maanden schorsing	6 maanden schorsing
Meerdere slagen, trappen, elleboogstoten, kniestoten	6 maanden schorsing	1 jaar schorsing
Geweld met slag/stootwapen, kopstoot of gegoooid voorwerp	1 jaar schorsing	2 jaar schorsing
<u>Belediging</u>		
Belediging met eenvoudig woord of gebaar	berisping	2 maanden schorsing
Belediging (grof en/of met ziektes)	berisping	3 maanden schorsing
Belediging (aanhoudend)	berisping	4 maanden schorsing
Belediging (discriminerend)	berisping	8 maanden schorsing
Belediging (discriminerend grof en/of met ziektes)	berisping	10 maanden schorsing
Spugen in richting van persoon	berispiegg	2 maanden schorsing
Spugen op lichaam/kleding	berisping	3 maanden schorsing
Spugen in het gezicht	berisping	4 maanden schorsing
<u>Bedreiging</u>		
Mondelinge bedreiging of via social media	1 maand schorsing	1 jaar schorsing
Bedreiging met slag- of stootwapen	6 maanden schorsing	1 jaar schorsing
Bedreiging met steekwapen	1 jaar schorsing	4 jaar schorsing
Bedreiging met (nep)vuurwapen	3 jaar schorsing	10 jaar schorsing
<u>Overig</u>		
Overtraining	berisping	2 jaar
Verwaarlozing	berisping	2 jaar
Misbruik van gezag en/of macht	2 maanden schorsing	2 jaar
Discriminatie in algemene zin	berisping	2 jaar

NB1: Bij het opstellen van de oriëntatiepunten is uitgegaan van de “schorsing” als “standaard”. Daarnaast zijn de berisping en het royement meegenomen als onder- en bovengrens als op te leggen maatregel. De aanklager heeft de bevoegdheid om op basis van de feiten te besluiten één van de overige sancties (zoals genoemd onder 2) op te leggen in plaats van een schorsing. De aanklager kan daarbij een combinatie van sancties opleggen.

NB2: De basissancties zijn uitsluitend van toepassing in zaken met *meerderjarige* beklaagden. Het bepalen van een sanctie-eis in zaken met minderjarige beklaagden vergt dusdanig maatwerk, dat deze niet in een algemene richtlijn zijn te vatten. Hetzelfde geldt voor beklaagden met een psychische beperking; ook dat vergt maatwerk.